

Podsumowanie
projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Pomorze
na lata 2023 – 2032,

na podstawie art. 55 pkt 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (zwanej dalej ustawą) (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.)

1) Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Podczas sporządzania *Prognozy* zastosowano w głównej mierze metody analiz przestrzennych polegające na analizie danych zamieszczonych w *projekcie Planu*, a w szczególności w opisach taksacyjnych lasu, bazach danych i na mapowych warstwach numerycznych. Dane o występowaniu gatunków roślin, grzybów i zwierząt uzyskano z nadleśnictwa (podstawa § 8 pkt 1.1-1.3 IUL), RDOŚ w Białymstoku, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody, inwentaryzacji LP, inwentaryzacji BULiGL, inwentaryzacji przyrodniczych w obszarach Natura 2000, oraz materiałów publikowanych i niepublikowanych. Ocenę wyników analiz oparto na wiedzy eksperckiej oraz informacjach zawartych w stosownych publikacjach naukowych, których listę zamieszczono na końcu opracowania.

Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Pomorze zawiera treści wymagane Instrukcją urządzania lasu. Składa się on z elaboratu, programu ochrony przyrody, opisów taksacyjnych lasu, wykazów szczegółowych oraz map o różnej skali i treści.

Głównym celem *projektu Planu* określonym w elaboracie jest prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, gdzie pod tym pojęciem rozumie się „działalność zmierzającą do ukształtowania struktury lasu i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i społecznych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów”.

Za główne cele planowania urządzeniowego przyjęto następujące kryteria trwale zrównoważonej gospodarki leśnej:

- zachowania i odpowiedniego wzmocnienia zasobów leśnych i ich udziału w globalnym bilansie węgla,
- utrzymania zdrowia i vitalności ekosystemów leśnych,
- utrzymania i wzmocnienia produkcyjnych funkcji lasu,

- zachowania, ochrony i odpowiedniego wzmocnienia biologicznej różnorodności w ekosystemach leśnych,
- zachowania i wzmocnienia funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (szczególnie w odniesieniu do gleby i wody),
- utrzymania innych funkcji i uwarunkowań społeczno-ekonomicznych.

Do głównych celów ochrony środowiska, w zakresie objętym projektem (czyli w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej), ustalonych na różnych szczeblach, należy spełnianie wymogów określonych w ustawie o ochronie przyrody, dyrektywach wspólnotowych, konwencjach, programach i politykach.

W toku analiz nie stwierdzono, aby łączny wpływ ustaleń *projektu Planu* i innych dokumentów dotyczących obszaru negatywnie oddziaływał na środowisko. Nadleśnictwo Pomorze położone jest w północno-wschodniej części województwa podlaskiego na terenie powiatu augustowskiego (gmina Płaska – niewielki fragment) oraz sejneńskiego (gmina Giby, gmina Sejny – miejska oraz gmina Sejny – wiejska). Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa, wg stanu na 1 stycznia 2023 r., wynosi 15 870,94 ha, w tym 15 567,08 ha gruntów leśnych. W obszarze Nadleśnictwa znajdują się następujące obszary Natura 2000:

- Specjalne Obszary Ochrony:
 - Ostoja Augustowska PLH200005
 - Pojezierze Sejneńskie PLH200007
- Obszary Specjalnej Ochrony:
 - Puszcza Augustowska PLB200002

Do głównych problemów ochrony środowiska na tym terenie zaliczono:

- brak dokładnej wiedzy o występowaniu niektórych gatunków lub brak ich szczegółowej lokalizacji. Brak dokładnej wiedzy o liczebności i rozmieszczeniu w przestrzeni nadleśnictwa gatunków, o których wiemy, że występują na tym terenie,
- brak PZO dla obszaru PLB200002 Puszcza Augustowska,
- niedostosowanie zapisów PZO do aktualnego stanu wiedzy o rozmieszczeniu siedlisk przyrodniczych,
- brak planów ochrony dla wszystkich czterech rezerwatów przyrody,
- stosowanie schematycznego postępowania na etapie realizacji prac, bez właściwego rozpoznania cennych i wrażliwych elementów środowiska przyrodniczego,
- presja środowisk ekologicznych na zaniechanie, na znacznej części drzewostanów nadleśnictwa wszelkich zabiegów związanych z pozyskaniem, co nie jest korzystne dla niektórych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 oraz niektórych gatunków chronionych.

Brak realizacji Planu może nieść za sobą wiele skutków. Część z nich dotyczy uwarunkowań ekonomicznych i społecznych (ograniczenie rynku drzewnego, redukcja miejsc pracy itp.). Nierealizowanie ustaleń projektu Planu może również wpływać niekorzystnie na środowisko przyrodnicze.

W ramach ustaleń *projektu Planu* na środowisko przeanalizowano:

- oddziaływanie na różnorodność biologiczną na 3 poziomach: populacji, gatunkowym i ekosystemowym - wpływ Planu uznano za dodatni. W Planie zamieszczono zapisy pozwalające zminimalizować ryzyko obniżenia różnorodności biologicznej,
- oddziaływanie na ludzi - wpływ Planu uznano za dodatni,
- oddziaływanie na rośliny, grzyby i zwierzęta - przeprowadzono analizy dla grup gatunków: a) będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty, b) chronione. Po uwzględnieniu zapisów Programu Ochrony Przyrody i realizowaniu planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, realizacja Planu będzie miała wpływ obojętny,
- oddziaływanie na wodę - ustalenia Planu nie wpływają negatywnie na wody znajdujące się na terenie nadleśnictwa,
- oddziaływanie na powietrze - stwierdzono dodatni wpływ Planu na powietrze atmosferyczne,
- oddziaływanie na powierzchnię ziemi - oddziaływanie krótkoterminowe Planu może być negatywne, jednak łączne ma wpływ obojętny,
- oddziaływanie na krajobraz - stwierdzono dodatni wpływ Planu na krajobraz. W ochronie krajobrazu mają pomóc zaplanowane w Programie Ochrony Przyrody działania osłonowe,
- oddziaływanie na klimat - gospodarka leśna poprzez promowanie trwałego rozwoju lasów w Polsce sprzyja zachowaniu korzystnego wpływu lasów na klimat, akumulację CO₂ oraz zapobieganie powstawaniu pożarów (jako czynnika uwalniającego CO₂) - wpływ Planu uznano za dodatni,
- oddziaływanie na zasoby naturalne - głównym celem planowania urządzeniowego jest zapewnienie trwałości i ciągłości lasu z możliwością użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym odnawialnego surowca, jakim jest drewno. Nie stwierdzono, aby ustalenia Planu mogły oddziaływać negatywnie na zasoby naturalne,
- oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej - lokalizacja obiektów znana jest administracji LP i oznaczona jest na odpowiednich mapach tematycznych, będących załącznikiem Planu. Nie stwierdzono negatywnego wpływu na te elementy.

Analizę rozwiązań alternatywnych i wybór najkorzystniejszego wariantu przeprowadzono podczas całego procesu planistycznego. Wariantowanie terminowe i technologiczne było rozpatrywane głównie na etapie tworzenia zapisów w Programie ochrony przyrody, natomiast wariantowanie lokalizacyjne – na etapie tworzenia planów cięć rębnych i przedrębnych. Ponadto wybór najodpowiedniejszych sposobów zagospodarowania i innych elementów projektu Planu odbywał się podczas zorganizowanych spotkań: Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej.

Generalnym wnioskiem wynikającym z niniejszej Prognozy jest stwierdzenie, że **projekt Planu Urzędnia Lasu Nadleśnictwa Pomorze nie wpływa negatywnie na**

środowisko, w tym również na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000 występujących na obszarze realizacji Planu.

2) Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy

Wniosek o uznanie za ochronne lasów Nadleśnictwa Pomorze został przesłany pismem z dnia 30.01.2023 r. do DGLP w Warszawie a następnie zwrócony (po przeprowadzeniu konsultacji z Departamentem Leśnictwa i Łowiectwa w Ministerstwie Klimatu i Środowiska będącym organem decyzyjnym w tej sprawie). Wątpliwości wzbudziło „...znaczne zmniejszenie kategorii lasów cennych przyrodniczo w sytuacji objęcia lasów w zarządzie Nadleśnictwa siecią obszarów Natura 2000, zarówno ptasią jak też siedliskową”.

Aby umożliwić dalsze procedowanie projektu PUL Nadleśnictwa Pomorze, konieczne było ponowne przygotowanie projektu lasów ochronnych uwzględniające oczekiwane przez DGLP i MKiŚ zmiany w stosunku do pierwotnej wersji.

Z uwagi na fakt zakończenia Umowy ZI.271.17.2021 z dnia 05.05.2021 r. na wykonanie projektu PUL, dnia 21.08.2023 r. odbyły się negocjacje cenowe z BULiGL na wykonanie dodatkowych czynności związanych z opracowaniem projektu PUL dla Nadleśnictwa Pomorze (dostosowanie przygotowanego projektu PUL w sposób uwzględniający uwagi wniesione podczas procedowania wniosku w pierwszej wersji). W trakcie dodatkowych prac nad projektem Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Pomorze wykonana została aktualizacja granic wydzieleń leśnych oraz ponowna weryfikacja zasięgu i powierzchni lasów ochronnych.

Pismem z dnia 27.03.2024 r. (Znak ZU.6002.4.2024) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku zwróciła się za pośrednictwem Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie z prośbą o przekazanie do Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Wykazu lasów Nadleśnictwa Pomorze wnioskowanych o uznanie za ochronne, w celu zmiany decyzji DLP-I-612-12/14663/14/ŁP z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Minister Klimatu i Środowiska wydał decyzję DLŁ-WGL.8101.16.2024.ŁP z dnia 19.08.2024 r. w sprawie uznania lasów ochronnych Nadleśnictwa Pomorze.

W dniu 03.01.2023 r. Dyrektor RDLP w Białymstoku zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o zaopiniowanie projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Pomorze na lata 2023 – 2032 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000.

W odpowiedzi z dnia 23.01.2023 r., znak: WPN.611.1.2.2023.MW Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska poprosił o wyjaśnienie czy do opracowania dokumentacji urządzeniowej Nadleśnictwa wykorzystane były wyniki inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Ostoja Augustowska, wykonanej na zlecenie RDOŚ w Białymstoku w ramach projektu „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”.

RDLP w Białymstoku pismem z dnia 07.02.2023 r. zaznaczyła, że na etapie prac kameralnych związanych z ostatecznym ustaleniem powierzchni i granic siedlisk Natura

2000, przekazane materiały przez RDOŚ poddane zostały analizie pod kątem jej zgodności z wykonaną inwentaryzacją fitosocjologiczną. W sytuacjach rozbieżności pomiędzy ww. inwentaryzacjami za decydujący przyjęto faktyczny stan na gruncie (zasięgi płatów) oraz obowiązujący plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska.

Dnia 30.10.2023 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku ponownie przedstawił opinię do przedłożonej dokumentacji, w której zalecił zmodyfikowanie projektu PUL wraz z towarzyszącą mu Prognozą. Uwagi RDOŚ dotyczyły głównie lokalizacji zabiegów gospodarczych, w tym rębni, na płatach siedlisk Natura 2000. Na tej podstawie RDLP w Białymstoku zleciła Wykonawcy projektu PUL zmianę elementów projektu dostosowując go do wskazanych wymagań. Dodatkowo zwiększono powierzchnię lasów ochronnych dostosowując ją do oczekiwań DGLP w Warszawie.

Pismem z dnia 18.01.2024 r. Dyrektor RDLP w Białymstoku ponownie zwrócił się prośbą o zaopiniowanie projektu PUL Nadleśnictwa Pomorze wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000.

RDOŚ w Białymstoku w dniu 16.02.2024 r., znak: WPN.611.3.1.2024.MW wydał opinię do projektu PUL Nadleśnictwa Pomorze oraz Prognozy oddziaływania na środowisko, w której zaznaczono, że realizacja planowanych działań gospodarczych nie przyczyni się do ograniczenia lub uniemożliwienia celów Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory na podstawie której wyznaczono obszary Natura 2000.

Projekt Planu został poddany uzgodnieniu z Podlaskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej i uzyskał wymaganą akceptację.

3) Zgłoszone uwagi i wnioski

Informacje dotyczące zgłoszonych uwag i wniosków zostały szczegółowo przedstawione w uzasadnieniu, sporządzonym na podstawie art. 42 pkt 2 ustawy, które stanowi załącznik do podsumowania.

4) Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Wschodnie rejony Nadleśnictwa Pomorze graniczą z Litwą i Białorusią a bezpośrednia granica leśna wynosi około 17,5 km. Plan przewiduje wykonanie w bezpośrednim sąsiedztwie granicy w obrębie Czarna Hańcza jednej rębni zupełnej oraz czterech rębni złożonych. Rębnię zupełną zaprojektowano w oddziale 1043g na powierzchni 2,95 ha - jedna działka zrębowa. Wpływ na środowisko rębni zupełnej na siedlisku Bśw jest niewielki i tylko w miejscu zabiegu, bezpośredni kontakt z pasem granicznym występuje na długości ok. 200 m. Rębnie gniazdowe zlokalizowano w oddziale 1024c oraz 1024j (drzewostany świerkowe) na powierzchniach odpowiednio 4,19 ha oraz 2,59 ha, a także 1070d (klasa odnowienia) na powierzchni 7,57 ha oraz

1070j (drzewostan sosnowy) – 3,46 ha. Wpływ na środowisko rębni częściowych nie będzie oddziaływał negatywnie na sąsiednie tereny ze względu na dłuższą perspektywę czasową (okres przebudowy). Pozostałe planowane rębnie znajdują się w odległości co najmniej kilkuset metrów od granicy. Wpływ innych zabiegów zaprojektowanych w planie urządzenia lasu (cięcia pielęgnacyjne i odnowienia) dotyczy miejsc, w których będą wykonywane i nie rzutuje na grunty sąsiednie.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie przeprowadzono postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko (rozdział VI ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) ponieważ, nie stwierdzono możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektu Planu.

5) Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Konieczność przeprowadzania monitoringu wynika z art. 51 ust. 2 pkt 1. lit. c ustawy.

Skutki realizacji postanowień Planu powinny być monitorowane (raportowane) w cyklu pięcioletnim. Organem monitorującym realizację obligatoryjnych zadań gospodarczych i skutków ich realizacji (w tym przyrodniczych), jest organ sporządzający Plan, czyli Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Monitorowanie środowiska przyrodniczego powinno obejmować i raportować:

- stan istniejących form ochrony przyrody,
- zmianę powierzchni lasów wg pełnionych funkcji,
- zmiany powierzchni lasów wg kategorii użytkowania,
- pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze powierzchniowym,
- pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze miąższościowym,
- powierzchnię pielęgnowania lasu według kategorii zabiegu.

Ponadto Zarządzeniem Nr 20 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 29 sierpnia 2023 roku, na terenie RDLP w Białymstoku została wprowadzona „Procedura monitoringu przyrodniczego oraz oceny wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach”. Zalecenia i procedury zawarte w w/w dokumencie zostaną wykorzystane w monitoringu skutków realizacji Planu w lasach Nadleśnictwa Pomorze.

6) Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Proces tworzenia *projektu Planu* zawierał w sobie elementy analizy i wyboru wariantów alternatywnych, których efektem jest kształt zapisów zapewniający realizację założonych celów przy minimalizacji skutków negatywnych. Wariantowanie może się odbywać poprzez rozpatrywanie możliwości lokalizacji zabiegów, ich czasowego wykonania oraz technicznych sposobów realizacji.

Sporządzanie *projektu Planu* podlega wariantowaniu już na etapie ustalania wytycznych do wykonania prac urządzeniowych. Polega to na wyborze, dla ustalonych siedliskowych typów lasu, sposobów zagospodarowania, składów gatunkowych upraw, typów drzewostanów. Wybór ten został dokonany na etapie posiedzenia komisji założeń planu (KZP) w procesie dyskusji, której wyniki zostały zapisane w protokole.

Następną czynnością wariantowania jest ustalanie rozmiaru cięć. Sporządzanie planu cięć jest ciągiem kolejnych procesów, w trakcie których następuje ustalenie dominujących celów i funkcji w każdym drzewostanie oraz zaproponowanie najwłaściwszego postępowania gospodarczego, uwzględniającego m.in. ustalenia KZP, o których wspomniano wcześniej. Pierwsza propozycja planu cięć jest następnie weryfikowana poprzez uzgodnienie zaplanowanych wstępnie zabiegów z wymogami ochrony przyrody, oczekiwaniami społecznymi, a także zasadami planowania urządzeniowego. Kolejne przybliżenia i wybory wariantów planu cięć prowadzą ostatecznie do uzyskania takiej jego wersji, która w sposób optymalny uwzględnia wymogi różnych grup społecznych, środowiska oraz potrzeby gospodarcze w odniesieniu do ustalonych funkcji lasu i celów *projektu Planu*.

Elementem wariantowania było również przeprowadzenie Narady Techniczno-Gospodarczej, która oceniła *projekt Planu* oraz dokonała wyboru zaproponowanych metod postępowania i przyjęcia wskaźników gospodarki leśnej.

Wariantowanie czasowe ma zastosowanie w *projekcie Planu* tylko w ograniczonym zakresie, ponieważ nie przewiduje planowania terminów wykonywania poszczególnych zabiegów zarówno w ramach pory roku jak i 10-lecia. Jednakże zasada przezorności nakazuje upewnienie się, czy nie zachodzą przesłanki, że ustalenia *projektu Planu* mogą wpłynąć negatywnie na środowisko. Minimalizacja ryzyka, związanego z ujemnym wpływem na niektóre gatunki wiązać się będzie z przestrzeganiem terminów ochronnych ustanowionych dla tych gatunków, wykonywania zabiegów poza okresem lęgowym, czy też w okresie zimowym przy pokrywie śnieżnej. Zalecenia te zapisane są w odniesieniu do grup wydzieleni, dla których stwierdzono taką potrzebę (np. wykonanie zabiegów w obrębie stanowisk gatunków chronionych itp.).

Wariantowanie *projektu Planu* pod kątem wymagań ochrony środowiska przeprowadzone zostało podczas opracowywania Programu ochrony przyrody. W dokumencie tym zamieszczono szczegółowy opis obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo występujących na terenie Nadleśnictwa, przedstawiono metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków oraz podano zalecenia mające na celu ochronę siedlisk przyrodniczych. Podano także propozycje dotyczące modyfikacji zabiegów gospodarczych, które mogą wpłynąć negatywnie na obiekty cenne przyrodniczo.

Modyfikacje i zalecenie zostały opisane przy omawianiu poszczególnych typów obiektów. Są to również sposoby wariantowania technicznego, polegające np. na stosowaniu odpowiednich sposobów przygotowania gleby, modyfikacji terminu wykonania zabiegu itp.

Program Ochrony Przyrody zawiera wytyczne do organizacji gospodarki leśnej, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych, które są koniecznym uzupełnieniem do planu cięć i planu hodowli na etapie ich wykonawstwa – zapis taki umieszczono na wstępie elaboratu, by zapewnić ich wykonalność na etapie realizacji PUL.

Tadeusz Wilczyński
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Białymstoku

/podpisano elektronicznie/